

na slika naselja Most na Soči, na preostalih treh straneh planic in na 32 notranjih straneh pa je še 92 barvnih in 9 črnbelih slik, pa še dve barvni in ena črnbela karta.

Avtor, ki je do zdaj objavil že več zanimivih in kakovostnih strokovnih prispevkov o nekaterih pokrajinah v porečju reke Soče, je tokrat na poljuden, vsem razumljiv način predstavil čudovite in raznolike pokrajine ob Soči in njeni bližini. Nekaj več besed je namenil izviru Soče, ledeniški dolini Trente, kraškemu Kaninškemu pogorju, Bovški kotlini, Kobaridu, Breginjskemu kotu z najzahodnejšo točko Slovenije, naselju Vrsno (rojstni vasi pesnika Simona Gregorčiča), Tolminu in bližnji okolici, Mostu na Soči (kraju ob sotočju Soče in Idrijce), pokrajini ob Idrijci in Bači, kraškim planotam ob Soči in Idrijci, Goriškim Brdom in Novi Gorici z okolico. Vsebiha je razdeljena na posamezna poglavja, ki jim pogosto že sami naslovi določajo glavno vsebino (Trenta je značilna ledeniška dolina, Bovec je bil v preteklosti tudi Flitsch in Plezzo, Breginjski kot najzahodnejša točka Slovenije, Breginj je bil dragulj, Na puntarskem Tolminskem, Ali znamo ceniti lepote pokrajine in reke Soče? in podobno).

Knjižica daje vtis prijetne mešanice med poljudnoznanstveno revijo, učbenikom, turističnim prospektom, potovalnim vodičem, potopisom itd. To pa pomeni, da si lahko pridobi veliko število najrazličnejših bralcev. To podkrepi tudi dejstvo, da je besedilo tekoče in bralca tako rekoč prisililo, da ga z užitek prebere brez predaha od začetka do konca. Jezik je na nekaterih mestih morda pretirano čustven, vendar je to, glede na pokrajinske lepote predstavljenih pokrajin in glede na bralce, ki jim je knjižica namenjena, prej prednost kot slabost.

Knjižica je zanimiva tudi za geografe, saj na kratak način predstavi osnovne značilnosti in zanimivosti doline Soče v Sloveniji. Priporočam jo predvsem učiteljem in učencem. Za vse tiste, ki bi želeli o obsoških pokrajinah zvedeti še več, pa je avtor na koncu pripravil seznam osnovne znanstvene, poljudnoznanstvene in informativne literature ter nekaj najprimernejših zemljevidov.

Knjižico Jurija Kunaverja Ob bregovih Soče lahko za 90,00 din kupite v Zemljepisnem muzeju Slovenije in v knjigarnah.

DELA 7: TROMEJA - OBMEJNA REGIJA JUGOSLAVIJE, AVSTRIJE IN ITALIJE

Milan Natek

Štedma številka revije Dela, ki je glasilo Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Ljubljanske univerze, je v celoti namenjena ožjemu območju "Tromeje", to je obmejnimi regijam Jugoslavije, Italije in Avstrije. Leta 1987 so

namreč geografi štirih obmejnih univerzitetnih središč (Ljubljana, Celovec, Videm in Trst) začeli na osnovi sprejetega meduniverzitetnega raziskovalnega projekta "Problemi medregionalnega sodelovanja na obmejnih območjih treh dežel" z intenzivnejšimi oblikami sodelovanja. To je zajelo preučevanje spodnje Ziljske doline, Kanalsko dolino in Zgornjesavsko Dolino ter deloma tudi Zgornjo Soško dolino z Bovecem kot njenim osredjem. Ob tem velja poudariti, da je bilo celotno preučevano območje vse do konca prve svetovne vojne v avstrijskem delu Avstro-Ogrske monarhije in šele odtlej dalje je razdobljeno na tri države s precej samosvojimi socialnimi, gospodarskimi in kulturno-civilizacijskimi razvojnimi težnjami. Tudi zato je začetek skupnega preučevanja tega območja s kar se da enotno metodologijo razveseljivo, saj bo med drugim pokazalo tudi uveljavitev različnih možnosti in pristopov pri izrabi naravnih, socialnih in drugih gospodarskih potencialov, s katerimi razpolagajo območja ob Tromeji. Ob tem je potrebno poudariti, da so navedene regije vse do nedavna živele bolj ali manj ločeno, pa tudi njihov vsestranski razvoj je bil zaradi državnih meja odsev družbeno-gospodarskih sistemov, ki so jim pripadale. Šele v zadnjih desetletjih, ko so izgubile državne meje tudi pri nas svoje nekdanje zaprto varovalno območje, so postali obmejni predeli s svojimi razvojnimi potenciali čedalje pomembnejši dejavniki interregionalnega sodelovanja in povezovanja.

A. Gosar in V. Klemenčič sta pripravila za objavo povzetke iz obširnih raziskav, ki so zajele Zgornjo Savsko dolino, katere središče je Kranjska Gora. Pokrajino sta predstavila z regionalno-geografskega vidika, kjer so ovrednotene temeljne pokrajinske prvine in njihove funkcije v gospodarskem in naselbinsko-prebivalstvenem razvoju. V prispevku so dobile večji poudarek nekatere socialno-geografske značilnosti, še zlasti s področja gospodarstva, turizma, prometa, poselitve in prebivalstva. Turizem, ki je pomembna postavka v razvoju Doline, se je začel razvijati že v zadnji četrtini 19. stoletja. Toda neustrezni naravni pogoji so preprečevali, da se Kranjska Gora in sosednja naselja, ki razpolagajo skoraj s 4000 turističnimi posteljami in imajo 500 000 nočitev, niso razvila v večja in večnamenska središča športno-rekreativnega turizma. Ob jeseniški železnici je prav turizem z gostinstvom, s trgovino in prometom tista dejavnost, ki daje Dolincem vsakdanji kos kruha.

J. Pogelschek in H. Wurzer sta ob mentorstvu F. Zimmermanna in B. Backé (vsi so iz celovške univerze) pripravila za objavo prispevek Podoba dveh koroških občin ob Tromeji. Z geografskega vidika prikazujeta ozemlje občine Bekštajn (Finkenstein) in Podkloster (Arnoldstein), ki sta v spodnji Ziljski dolini med Dobra-

čem in zahodnimi Karavankami. V zadnjih stodesetih letih se je število prebivalstva v tem predelu jugozahodne Koroške skoraj podvojilo (v Zgornji Dolini je poraslo le za 38 %). Pozitivno rast števila prebivalstva imajo kraji v severnem delu obeh občin, v južnih obmejnih in hribovitih naseljih pa se je zmanjšalo za več kot polovico. Obe občini imata izredno malo kmetijskega življa. Med 800 kmetijami je več kot 70 % mešanih gospodarstev. Največ prebivalstva živi od dela v proizvodnji obrti, industriji in gradbeništvu. V občini Bekštajn, kjer je Baško jezero, je skoraj polovica domačega prebivalstva zaposlena v turizmu.

Kanalsko dolino, kjer so tri občine (Trbiž, Naborjet-Ovčja vas in Tablja), sta s pomočjo sodelavcev raziskala G. Valussi (Trst) in G. Meneghel (Videm). To je izrazilo prometno prehodno ozemlje, kar se kaže tudi v današnji gospodarski strukturi. V zadnjih šesdesetih letih se je število prebivalstva zmanjšalo za 17 %, a ta upad je precej manjši kot v furlanskih hribovskih predelih. Edinole v občini Trbiž se je prebivalstvo povečalo, povsod drugod pa močno upadlo. Najnovejši podatki kažejo, da je v Kanalski dolini še okrog 9 % Slovencev in Nemcev, vsi ostali so Italijani, ki pa so večinoma furlanskega porekla in le neznatno število se jih je preselilo iz italijanskega juga. Železarna v Fužinah in rabeljski rudnik sta bila nosilca gospodarskega razvoja. Skoraj dve tretjini ljudi pa živi od trgovine, turizma, prometa in obmejnih dejavnosti.

Vse tri raziskave so v obsegu enakovredne in v celoti predstavljene oziroma objavljene v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku; vsaka razprava pa ima krajši povzetek v angleščini. Med slovenskim besedilom je več tiskarskih napak. Pri orisu Doline je citirana literatura med besedilom, nikjer pa ni objavljenega seznama uporabljenih virov in literature. Pomankljivi so tudi zapisi sestavljenih krajevnih imen: drugi del sestavljenih imen naselij je še vedno zapisan z malo začetnico. Kljub tem pripombam pa vendarle menim, da je zadnja številka Del dragocen prispevek k poznavanju in vrednotenju obmejnih regij. Izdajo knjige sta podprla Znanstveni inštitut Filozofske fakultete in Slovenski raziskovalni inštitut iz Trsta. Skrb za ureditev zbranega gradiva in izdajo knjige je bila na ramenih dr. A. Gosarja in dr. V. Klemenčiča.

TATJANA ŠIFRER: SVET OB SAVI Drago Perko

V zbirki Pelikan, ki jo izdaja in zalaga Mladinska knjiga, je izšla tudi knjižica Svet ob Savi. Čeprav je stara

že tri leta, jo predstavljamo tokrat hkrati s Kunaverjevo knjižico Ob bregovih Soče, saj imata precej skupnih značilnosti. Knjižica, ki je izšla v sorazmerno veliki nakladi 10 000 izvodov, ima na platnicah in 32 notranjih straneh 66 barvnih in 11 črnbelih slik, dodatno pa še 6 barvnih zemljevidov.

Avtorica, ki je sicer znana kot izjemna voditeljica največje geografske knjižnice v Sloveniji Knjižnice Oddelka za geografijo Filozofske fakultete, kjer je do nedavnega opravljala svoje delo, in knjižnega sklada Zveze geografskih društev Slovenije, je objavila že več različnih, tudi poljudnoznanstvenih prispevkov, kakršen je tudi Svet ob Savi, ki ga avtorica začne z opredelitvijo reke Save v slovenskih in jugoslovanskih okvirih. Sledi opis obeh zanimivih izvirov Save, nato pa so predstavljene značilnosti in zanimivosti pokrajin ob Savi: najprej dolina Save Dolinke in dolina Save Bohinjke, sledi Ljubljanska kotlina z Blejskim kotom, Deželo, Dobravami, Kranjskim in Sorškim poljem, Bistriško ravanjo, Ljubljanskim poljem in Ljubljanskim barjem, nato Posavsko hribovje s soteskami in globelmi ter Črnim revirjem, na koncu pa še Krško in Brežiško polje. Iz obilice obstoječega gradiva je avtorica predstavila večino najbolj zanimivih in najbolj tipičnih lastnosti opisanih pokrajin. Čeprav se pokrajine med seboj zelo razlikujejo, pa jih je besedilo povežalo v berljivo celoto.

Knjižica je dober primer, kako lahko določeno geografsko znanje in geografske termine (ledeniško delovanje, ledeniški relief, morene, ugrezanje Ljubljanske kotline, prometna lega Ljubljane, splavarjenje, časovno in prostorsko spreminjanje pokrajin itd.) v poljudnoznanstveni obliki, torej na razumljiv način, predstavimo najširšemu krogu ljudi in tako poskrbimo tudi za uveljavljanje geografije v Sloveniji.

Za popestritev našega turizma bi bilo smiselno take publikacije prevesti in izdati v nekaj tujih jezikih, saj se običajni prospekti, ki imajo v glavnem le bolj informativno vlogo, ne morejo primerjati z vsebinsko bolj bogatimi in še strokovno, toda dovolj poljudnogeografsko napisanimi knjižicami, kot je na primer Svet ob Savi, ki ima poleg geografskih vsebin in slik tudi druge, na primer umetnostnozgodovinske (izjemna je slika dvorane v Brežiškem gradu s čudovitimi freskami), ki sicer običajno prevladujejo v turističnih prospektih.

Tako kot publikacijo Ob bregovih Soče, tudi Svet ob Savi Tatjana Šiferer priporočamo bralcem Geografskega obzornika in upamo, da se bo avtorica lotila še kakšnega podobnega projekta.

Knjižico lahko za 90,00 din kupite v Zemljepisnem muzeju Slovenije in v knjigarnah.